

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2016
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: (3)

Αριστοτέλους, Ηθικά Νικομάχεια, Β6, 9 -13

Εἰ δὴ πᾶσα ἐπιστήμη οὕτω τὸ ἔργον εὖ ἐπιτελεῖ, πρὸς τὸ μέσον βλέπουσα καὶ εἰς τοῦτο ἄγουσα τὰ ἔργα (ὅθεν εἰώθασιν ἐπιλέγειν τοῖς εὖ ἔχουσιν ἔργοις ὅτι οὐτ' ἀφελεῖν ἔστιν οὔτε προσθεῖναι, ὡς τῆς μὲν ὑπερβολῆς καὶ τῆς ἑλλείψεως φθειρούσης τὸ εὖ, τῆς δὲ μεσότητος σωζούσης, οἱ δ' ἀγαθοὶ τεχνῖται, ὡς λέγομεν, πρὸς τοῦτο βλέποντες ἐργάζονται)· ἢ δ' ἀρετὴ πάσης τέχνης ἀκριβεστέρα καὶ ἀμείνων ἐστὶν ὥσπερ καὶ ἡ φύσις, τοῦ μέσου ἂν εἴη στοχαστική. λέγω δὲ τὴν ἠθικὴν· αὕτη γάρ ἐστι περὶ πάθη καὶ πράξεις, ἐν δὲ τούτοις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἑλλειψις καὶ τὸ μέσον.

Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ὄλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἄμφότερα οὐκ εὖ· τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὗ ἕνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἑλλειψις καὶ τὸ μέσον. Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἐστὶ, ἐν οἷς ἢ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψεγεται καὶ ἡ ἑλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται· ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς. Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετή.

Παρατηρήσεις

A. Από το κείμενο που σας δόθηκε να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: «ἢ δ' ἀρετὴ πάσης τέχνης ... ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς».

Μονάδες 10

B. Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

B.1. α. Ο Αριστοτέλης στην προσπάθειά του να προσδιορίσει τη μεσότητα στην ηθική ἀρετὴ καταλήγει αρχικά σε ἓνα δυνητικὸ συμπέρασμα «μεσότης ἂν εἴη ἡ ἀρετή». Στη συνέχεια ὁμως, υποβάλλοντάς το σε λογικὸ ἔλεγχο οδηγεῖται στην οριστικοποίηση του συμπεράσματός του με τη χρήση οριστικῆς ἐγκλίσης «μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετή ...». Να παρουσιάσετε την πορεία τῆς σκέψης του φιλοσόφου ἀπὸ τὴν εξαγωγή του πρώτου συμπεράσματος ὡς τὴν οριστικὴ του διατύπωση.

Μονάδες 8

B.1.β. Σε ποια σημεία του κειμένου φαίνεται ὁ κοινωνικὸς χαρακτήρας τῆς ἀρετῆς; Να δικαιολογήσετε τὴν ἀπάντησή σας.

Μονάδες 7

B.2. Καθώς η Αντιγόνη οδηγείται στην υπόγεια φυλακή της, στο τέταρτο επεισόδιο της ομώνυμης τραγωδίας του Σοφοκλή, απευθύνει τελευταίο χαιρετισμό στους συμπολίτες της (στ. 801-882), ψάλλοντας μαζί με το Χορό ένα θρηνητικό τραγούδι (κομμός). Μέσα σ' αυτή την ατμόσφαιρα ο Κορυφαίος σε μια αποστροφή του προς της ηρωίδα λέει:
«Σκαρφάλωσες στην κορυφή του θράσου και στον απρόσιτο της Δίκης θρόνο, παιδί μου, παραπάτησες».

Να εντοπίσετε τα κοινά στοιχεία μεταξύ των απόψεων του Αριστοτέλη για τη «μεσότητα», την «έλλειψη» και την «υπερβολή» και της μομφής που επιρρίπτει ο Κορυφαίος στην κόρη του Οιδίποδα. Νομίζετε ότι ο Αριστοτέλης θα συμφωνούσε με την άποψη του Κορυφαίου του Χορού;

Μονάδες 15

B.3. Ποιος είναι ο ορισμός του Αριστοτέλη για την ευδαιμονία;

Μονάδες 10

B.4 α. Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: έπιτελεΐ, άγουσα, ήσθηναι, δεΐ, κατορθοΐται.

Μονάδες 5

β. Να βρείτε με ποιες λέξεις του κειμένου είναι ετυμολογικά συγγενείς οι παρακάτω: θεμιτός, αυθαίρετος, αυτεξούσιος, βέλος, όρεξη.

Μονάδες 5

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Νικίας δ' έπειδ' ήμέρα έγένητο ήγε την στρατιάν. Οί δ' έ Συρακόσιοι και οί ζύμμαχοι προσέκειντο τον αυτόν τρόπον πανταχόθεν βάλλοντες και κατακοντίζοντες. Και οί Αθηναΐοι ήπέιγοντο προς τον Άσσιναρρον ποταμόν, άμα μ' έν βιαζόμενοι υπό τής πανταχόθεν προσβολής ήπέων τε πολλών και τοΰ άλλου όχλου, οίόμενοι ράόν τι σφίσιν έσεσθαι, ήν διαβώσι τον ποταμόν, άμα δ' υπό τής τάλαιπωρίας και **τοΰ πιεΐν** έπιθυμία. Ώς δ' γίνονται έπ' αυτόν, έσπίπτουσιν οΰδενι κόσμω έτι, άλλα π' έ τις **διαβήναι** αυτός πρῶτος βουλόμενος και οί πολέμιοι έπικείμενοι **χαλεπήν** ήδη την διάβασιν έποιούν. **Άθροοι** γάρ αναγκαζόμενοι χωρεΐν έπέπιπτόν τε άλλήλοις και κατεπάτουν, περι τε τοΐς δορατίοις και σκεΐσιν οί μ' εν εύθύς διεφθείροντο, οί δ' έμπαλασσόμενοι κατέρρεον.

Θουκυδίδου, ιστορίαί, Η', 84

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ: έμπαλάσσομαι= περιπλέκομαι

1. Να μεταφράσετε το παραπάνω απόσπασμα.

Μονάδες 20

2. Να σχηματίσετε τους ζητούμενους τύπους:

προσέκειντο: γ' ενικό πρόσωπο υποτακτικής και ευκτικής παρακειμένου

βάλλοντες: τον ίδιο τύπο στο μέλλοντα

πιεΐν: τον ίδιο τύπο στο μέλλοντα

διαβήναι: β' ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β'

κατέρρεον: β' ενικό και πληθυντικό πρόσωπο ενεστώτα, ίδιας φωνής

ῥᾷόν: τον ίδιο τύπο στο θετικό βαθμό

σφίσιν: τον ίδιο τύπο στον άλλον αριθμό

τις: αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου γένους

διάβασιν: δοτική πληθυντικού

σκεύεσιν: την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

Μονάδες 10

3. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους: τοῦ πιεῖν, διαβῆναι, χαλεπήν, ἄθροιοι.

Μονάδες 4

4. Να βρείτε τον υποθετικό λόγο που υπάρχει στο απόσπασμα και να αναγνωρίσετε το είδος του.

Μονάδες 2

5. Να μεταφέρετε σε δευτερεύουσες προτάσεις του πλαγίου λόγου την τελευταία περίοδο του αποσπάσματος:

« **Ἄθροιοι γὰρ. . . κατέρρεον** » εξαρτώντας την από την έκφραση: «Οὗτος ἔλεγεν. . . »

Μονάδες 4

ΟΔΗΓΙΕΣ (ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, τάξη, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμία άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιο σας σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά την διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ !

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ